

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse pise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Francišksanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franco.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 100 — K, za naročnike v inozemstvu 140 — K letno. Posamezna številka po K 2 —.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 K za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 50 K.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrate, če se tiska enkrat . . . 2 K — vin. dvakrat . . . 1 . 50 za nadaljnja avrščenja od petit-vrate po 60 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Francišksanska ulica 6./1

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklame tije so proste poštnine.

„Fakti!“

Nismo prijatelji maščevalne politike; še manj se strinjamo s tem, da se meče naše stanovske zadeve v politično areno, med ostudno strankarsko gonjo. Tembolj smo proti temu, da se vlačijo štola in učiteljski stan na ta okabna tla, ker imamo še v živem spominu krute krivice, ki jih je klerikalna stranka delala v vrstah učitelstva; in gonjo, ki jo je klerikalna stranka uprizorjela proti večini učiteljskega stanu in proti šoli sploh.

Toda, ker se Slomškova zveza ne sramuje dejani, ki so bila izvršena po njeni iniciativi in kliče klerikalno stranko zopet na dogrom proti učiteljstvu, navaja **namišljena** fakta ter hoče ustvariti javno mnenje med ljudstvom in vodilnimi politiki, da se Slomškarjem gode zaradi njih prepričanja krivice, pozivamo vse tovariša da zavračajo te nakane.

Upamo da bodo šolske oblasti same zakonito popravljale tendenciozne napadne vesti, ki jih Slomškarji širijo v klerikalnih časopisih; tovariša pa pozivamo, da v naši prijazni časopisu — **izven stanovskih glasil** — zavračajo klerikalne nakane in branijo našo čast in ugled! Ne zanašajte se na uredništva in na druge, temveč naj vsakdo poprime za pero, ki je član in članica našega stanu!

Prestopimo prag naših stanovskih glasil in delujmo na obrambnem polju našega stanu v dnevnem časopisu, ki je razširjeno med ljudstvom in ki pride v roke našim vodilnim krogom!

Organizujemo se tudi v tem pogledu! Slomškovo zvezo, ki ji v prihodnje ovržemo niena «fakta», pa spominjamo na sledeče:

1. Ali se zavedajo člani Slomškove zveze, da sta njen bivši predsednik J. (še sedaj častni član Sl. zv.) in njen odbornik R. glasovala v deželni zbornici proti reorganizaciji učiteljskih plač?

2. Ali se zavedajo, da se njihov bivši okr. šol. nadzornik S. še sedaj ni opral očista demuncijantstva članov Zaveze vojaški oblasti?

3. Ali se še spominjajo gonje in odstavljenja brez povičja okrajin šol. nadzornikov T. v novomeškem in L. v kamniškem okraju ter okr. šol. nadz. J., izbornega pedagog. v kranjskem okraju, katere mesta so zasedli sed. predsednik Slom. zveze Š., ter nje člana G. in nesposobni S.?

4. Ali se spominjajo člani Slomškove zveze kako so oni prejemali med vojno draginsko doklado njihovih kolegi. Člani Zaveze na ne — ker je Slom. zveza tako hotela!

5. Ali se spominjajo člani Slom. zveze časov, ko je bila uradna kvalifikacija pri oddaji služb le članstvo Slom. zveze?

6. Ali se spominjajo člani Slom. zveze, da člani Zaveze niso dobili čisto niti pripadajočih jim petletnic, samo iz razloga, ker niso pristaši klerikalne stranke?

7. Ali se spominjajo sedanji kričaji o krivicah zločina, ki so ga napravili na nekolinem nadučitelju Fr. Potokarju, kako so ga zaradi njegovega prepričanja predstavljali in preganjali dokler ga niso spavili v grob!?

8. Ali se spominjate predstavljani nadučitelja Antona Grmeka in njegove žene?

9. Ali se spominjate, kako ste brez vzroka predstavili nadučitelja Janka Ži-

rovnika — zgolj zaradi političnega prepričanja?

10. Ali se spominjate, kako ste zaradi političnega prepričanja predstavili nadučitelja Ivana Petriča?

11. Ali se spominjate, kako ste iz strankarskih ozirov postopali pri oddaji voditeljskega mesta na II. m. deš. lj. Š. v Ljubljani?

12. Ali se spominjate, kako je dobil vaš pristaš nadučiteljsko službo v Dev. Mar. v Polju s 6 službenimi leti proti kompetentom s 30 službenimi leti?

13. Ali se spominjate, kako ste definitivno namesčali v Ljubljani svoje pristaše — suplente — s tremi službenimi leti, proti kompetentom s 25 službenimi leti in družino?

14. Ali se spominjate, kako ste oddali brez razpisa nadučiteljsko službo v Sp. Šiški učit. W. s 6 službenimi leti, proti upravičencem z 28 služb. leti?

15. Ali se spominjate, kako ste v zadnji seji avstrijskega dež. šol. sveta pristansko oddali službo nadučitelja na Viču preds. Slom. zveze naduč. S.?

16. Ali hočete imena vseh onih Slomškarjev, ki so dobili za posecanje mešč. šol, tečajja dopust in plačane suplente ter onih članov Zaveze, ki so morali sami plačati suplente?

Se cel kup imamo popisanih slučajev krivic in preganjanja iz dobe klerikalne vlade po navodilih Slomškove zveze.

To je vaša doba; to so vaša dela! Primerjajte samo te točke z vašimi šestnajstim; a zgodovina našega trpljenja ima še dolgo vrsto slučajev, ki kriče do neba.

Pravice niste vajeni, zato sedaj kričite o krivicah!

Službena pragmatika za državne uradnike.

Končno prihajajo resna poročila o izdelavi službene pragmatike za državne uradnike. Ze zadnjih smo poročali o sestavi komisije, kateri je bilo izročeno delo službene pragmatike; eno vst prinašamo v današnji številki med dnevnimi vestmi, o poteku dela se pa poročajo še sledeče podrobnosti, na katere posebno opozarjamo naše organizacije, da pazijo na pravilno vnešenje naših zahtev v pragmatiko:

Zakon o državnih uradnikih sestavlja poseben odbor, ki je imel dne 22. sept. t. l. svojo prvo sejo. Odboru so bili predloženi trije načrti:

Prvi načrt predvideva za državne uradnike sistem, po katerem bi uradniki avtomatično napredovali, drugi predvideva popolno svobodo v napredovanju iz razreda v razred, tretji pa je nekaka srednja pot med obema prvima.

Ta zakonski načrt je izdelalo centralno združenje državnih nameščencev.

Odbor je ugotovil: 1. da morajo uradniki napredovati neodvisno od vsakega vplivanja in 2. da jim mora biti dana možnost, da napredujejo tudi po sposobnosti in uspehlih. Sež urada bo moral poročati o sposobnosti in o pridnosti uradnikov in jih predlagati v napredovanje.

Odbor je ugotovil, da je načrt, ki ga je predložilo uradniško združenje, še najboljše nazorom in principom odbora in je sklenil vzeti ta načrt za podlago pri reševanju tega vprašanja, posebno, ker so tudi vse uradniške organizacije odobrile

ta načrt, ko jim ga je poslala centrala na okjed. Glede plače uradnikov bo sklepal odbor pozneje. Na prihodnjih sejah se bo razpravljalo o posameznostih zakona.

Solske prireditve.

Mnogo je pri nas lepih in ponosnih vasi, katere pa mirko gledajo našo svobodo, ker jo ne razumejo. Teško in mučno je človeku, ko vidi in sliši, kako ljudstvo pritaženo sovraži svojo svobodo in si želi nazaj — tuževih okovov. Zato goji to ljudstvo nezaupnost, celo mržnjo proti nam, ki hočemo v njihovih otrocih vzgajati ljubezen in ponos do osvobodjene domovine, do naših bratov. Z mrkim pogledom in trdo besedo pogaja doma, kar smo v šoli ustvarili.

Iz tega ljudstva ne bomo izsilili ničesar. Mladina je vsa naša nada, njena vzgojitev naloga našega življenja, dolžnost naše domovinske ljubezni. Sele, ako bode videlo ljudstvo mladino trdno in odločno stopati na to pot, omilila se bode njegova upornost.

Ljudstvo ne razume našega dela, ker ne vidi njegove lepote. In vendar je ravno lepota oni čar, ki omeči srce in vzbudi v njem ljubezen.

Solske prireditve so najpripravnejši okvir, v katerem lahko nudimo ljudstvu vso lepoto našega dela; onega dela, ki nam v solnični luči kaže, da se le v svobodi lahko rodijo in razvijajo čisti in jaki značaji; dela, ki na podlagi teh značajev ustvaria trden temelj edino zveličavni — svobodi naši.

Saj je ogromno dela s takimi prireditvami, osobito v zgornji omenjenih krajih, kjer pa so ravno najbolj potrebne. Prireditelji se morajo pehati res za vsako najmanjšo stvar posebej. Prvič je treba še celo za sodelovanje otrok beračiti pri starših.

Kesnično, starši so izprva protivni. Nezaupni gledajo vse naše priprave, naše delo. Ko je dan prireditve — takozvane »šolske veselice« — tu, pridejo sicer vsi, tako, da je vse do zadnjega kotička prenapolnjeno. A nismo tako optimistični, da bi se veselili, češ: Koliko je vendar prijateljev šole, naših prijateljev! O, nel. Dosti, dosti jih je prišlo — iz nezaupnosti. V mnogih točkah nam ne zaupajo, nas celo sumičijo. Nekaj je celo strastnih politikov, ki nam podtikajo, da gojimo v šoli politično strast in strankarstvo in napeto čakajo, kdaj bo zaorila amna, ki jo sovražijo iz dna duše. No, program je bil izbran skrbno, diplomatično. Razočarani so oni, ki so pričakovali »nečesa, kar ne spada v šolo«, »kako lepo pojejo naši otroci,« se veselo čudijo starši, »in kako pogumno nastopajo na odru, kakor da bi jih ne motrilo sto in sto oči.« O, starši so ponosni na svoje otroke — preprosti še veliko bolj! In tako se jim omili tudi pesem, ki jo poje njihov otrok in tako poslušajo in občujejo tudi lepoto besed, ki jih tako navdušeno prednašajo otroci.

Zadovoljni odhajajo: ponosni na svoje otroke in v srcu spravljani tudi z učiteljstvom, ki se je toliko trudilo in jim toliko lepega in zabavnega nudilo v njihovi deci. In radi volje prispevajo za šolsko knjižnico, kateri se bode naklonil dobiček.

In prireditelji? Začetek je šele to. Pokazali smo narodu košček lepote, ki

spi v njem, v njegovi zemlji, v njegovih srcih, v njegovi deci. Vzljubiti mora to lepoto, iskati je mora še vedno več, da naide vso. Potem bode razumel, da jo mora čuvati, da je ne sme lahkomišlno izpostavljati nevarnosti, da mora z vseni močmi prispevati k edinosti in ne vrtozglavo rušiti komaj započeto ogrodi našega svobodnega doma.

Globok vzgojni pomej imajo šolske prireditve, ne samo za deca, temveč tudi za ljudstvo. Korak za korakom vodimo deca in ljudstvo na pot, ki so nam jo začrtali naši voditelji in ki smo jo z veseljem pozdravili, ker so se naše želje že davno šetale po njej. Prireditve s skrbno in diplomatično izbranim programom nas bodo še najprej in najlažje privedle do smotra. Na ta način se izognemo ljudskemu sovraštvu, kojega bi si nakopali z ustanavljanjem raznih društev, v katerih bi morali s strankarsko barvo na dan in — v boj. Omejimo v takih krajih, ki so sprejeli lastno svobodo kot pastorko, naš delokrog samo na šolo. Delo, ki ga posvetimo mladini, ni nikoli zagrešeno, kot politični delavej pa dostikrat škodujemo, bdiši, ker nas ljudstvo ne razume ali — ker smo šli predaleč. Ako si osvobodimo mladino, bode šlo tudi ljudstvo za nami in naše delo bo mnogo lažje. Bodi mo vzgojitelji poštenih jugoslovanskih značajev in ne vrzimo semena politične strasti v mlada srca in ne izzivajmo ljudstva na boj! Ko človek dorašča, si sam poišče stranko, ki najbolji prija njegovim živlienskim odnošajem. In če bodo pri vseh strankah sami pošteti, narodnozavedni značaji, kakor smo jih prijateljsko vzgojili v šoli, ni se nam treba bati nobene protidržavne stranke!

Kmetijski pouk na učiteljskih.

Pri anketi za kmetijsko-nadaljevalne tečaje, ki se je vršila pri poverjeništvi za kmetijstvo meseca julija t. l., se je sprejel predlog, da naj se popolni kmetijski pouk na učiteljskih in sicer v tem smislu, da se razširi na vse letnike učiteljskega in da se pri podrobnem načrtu vpošteva ne le potrebe šolskega vrtnarstva, ampak tudi potrebe kmetijsko-nadaljevalnih tečajev. Prav tako naj se upelje na ženskem učiteljskem pouku iz gospodinjstva.

Ti predlogi so se predložili poverjeništvi za prosveto v primerno vpoštevane pri reformi kmetijskega pouka.

Kolikor nam je znano, se ni dosedaj glede izpremembe dosedanega učnega načrta v tem pogledu še ničesar tentnega zgodilo.

Ze prej in slej se je pri raznih prilikah in ponovno povdarjalo, da je za uspešno vpeljavo kmetijsko-nadaljevalnih tečajev treba, da se položi podlaga za ta pouk že na učiteljskem, da se bodo potem učitelji bolj zavedali svojega zvanja nasproti vzgoji kmetijske mladine in da se bodo tudi bolj zainteresirali za strokovno delo med kmetiskim ljudstvom.

Ako hočemo pomagati tem besedam do dejani, potem je naša dolžnost, da revdiramo dosedanji program za kmetijski pouk na učiteljskih in ga skušamo spraviti v sklad s potrebami učiteljstva zuna po deželi.

Splošni učni načrt za kmetijski pouk na učiteljskih, ki ga imamo od bivše avstrijske učne uprave, ni slab. Po tem načrtu se lahko skrbi, da dobi učitelj tisti